

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЛУГАНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності

Матеріали
IX Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

4 грудня 2025 року

Херсон

УДК 37.018
Т 33

Редакційна колегія:

Жорова І. Я. – доктор педагогічних наук, професор;

Кузьменко В. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Слюсаренко Н. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Кохановська О. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Одайник С. Ф. – доктор філософії, доцент.

Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності: матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (4 грудня 2025 року, м. Херсон) / за ред. Кузьменка В. В., Слюсаренко Н. В.: Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2025. 380 с.

Збірник містить матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності». У працях авторів розглянуто теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності в умовах суспільних трансформацій і глобальних викликів; стратегії управління закладами освіти в період воєнного стану та повоєнного відновлення; професійний і особистісний розвиток педагогічних та управлінських кадрів у системі неперервної освіти й сучасних освітніх практик; цифрову трансформацію систему освіти й управління на основі інновацій, освітньої аналітики та технологій штучного інтелекту; освіту як простір формування цінностей, громадянської відповідальності, патріотизму; міжнародну співпрацю та інтеграційні процеси у сфері освіти і науки.

УДК 37.018

Статті подано в авторській редакції. Відповідальність за точність викладених у публікаціях фактів несуть автори.

© **КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2025**

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мотуз О. В. Публічна освітня політика воєнного часу: баланс безпеки, доступності та якості освітніх послуг	232
Мусійенко В. С. Інклюзивне навчання: задоволення потреб кожної дитини	235
Одайник С. Ф. Гранти для учнівства й освітян: огляд найпоширеніших пропозицій, алгоритм здобуття	238
Онопрієнко Н. А. П'ять вимірів цифрового менеджменту в галузі початкової освіти: аналіз реалізації стратегічної, лідерської, процесної, екосистемної та компетентнісної моделей.....	241
Осаулко Л. О. Впровадження профільного навчання в закладі загальної освіти: управлінський аспект.....	244
Осипова Н. В. Цифрова дидактика в інтегрованому навчанні: нові горизонти для НУШ.....	247
Остапчук А. О. Управління інноваційними виховними проектами на основі адаптивних моделей в умовах невизначеності.....	251
Паламаренко Я. В., Бенденрук В. В. Інноваційні підходи до управління організаціями на основі цифрових технологій.....	253
Паламаренко Я. В., Островський О. О. Стратегічне управління організаціями в умовах воєнної турбулентності та післявоєнної трансформації	255
Панова С. О. Використання штучного інтелекту в персоналізації навчання	258
Парій Х. В., Водяна В. О. Роль метроритму українських народних пісень у ритмічному вихованні молодших школярів.....	262
Пермінова А. С., Водяна В. О. Виразальні засоби українських народних жартівливих та ігрових пісень: методика використання на уроках у початковій школі	264
Піньківська Т. М. Структурні компоненти безперервного професійного розвитку вчителя: критерії, показники й індикатори.....	266
Пішун С. Г. Інноваційні технології як основа цифрової еволюції системи освіти України	269
Плюшко Р. І. Мотивація та управлінська діяльність в умовах глобальних викликів.....	271
Позняков А. О. Розрив між навчальними програмами та цифровим освітнім середовищем	275
Починок Ю. М. Міжнародна співпраця та інтеграційні процеси	277
Рідкоус О. В. Мотивація та розвиток команди ЗЗСО в умовах війни	279
Розман І. І. Науково-педагогічні стратегії управління закладами освіти в період воєнного стану та повоєнного відновлення: організація наукової діяльності в Україні.....	282
Романов О. М. Взаємозв'язок технічних компонентів навчального середовища з оцінюванням практичної діяльності здобувачів освіти	284
Свиридюк О. В. Соціально-педагогічна підтримка міжнародних студентів як інструмент інтеграції у глобальний освітній простір: досвід Великої Британії та імплікації для України	288
Святченко І. С. Мнемотехніка як засіб розвитку дошкільника	290
Семеновська Л. А., Кікто С. М. Педагогічне рейтингування як системний імператив управління якістю освіти	293
Синєбрюхова В. В. Цифрова трансформація освітнього та управлінського середовища закладу освіти засобами Google Workspace for Education (на прикладі Миколаївської гімназії № 48)	296

РОЛЬ МЕТРОРИТМУ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ У РИТМІЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Актуальність дослідження ролі метроритму українських народних пісень у ритмічному вихованні молодших школярів зумовлена сучасними освітніми пріоритетами, що спрямовані на гармонійний розвиток дитини та формування її музично-ритмічної компетентності. Молодший шкільний вік є сенситивним періодом для становлення ритмічних відчуттів, координації рухів і музичного слуху, тому використання якісного педагогічного матеріалу набуває особливого значення. Українські народні пісні, побудовані на природній метроритмічній основі, є близькими та зрозумілими дітям завдяки простоті мелодики, чіткості ритмічних структур та поєднанню музики зі словом. Їхній ритм органічно виростає з інтонаційних особливостей української мови, що сприяє легкому сприйняттю та відтворенню. Залучення дітей до народнопісенного матеріалу не лише розвиває музичний слух і ритмічні навички, а й підтримує емоційний комфорт, формує національну ідентичність і ціннісне ставлення до культурної спадщини. У час активних змін в освіті важливо відновлювати та оновлювати традиційні методи навчання, інтегруючи у педагогічний процес фольклор як ефективний і доступний засіб музично-ритмічного виховання.

Дослідження спрямоване на з'ясування специфіки впливу метричних і ритмічних структур народної пісні на формування музично-ритмічної компетентності молодших школярів.

Метроритм українських народних пісень є ключовим чинником у формуванні музично-ритмічної компетентності учнів молодшого шкільного віку, оскільки він поєднує стабільність метру та різноманітність ритмічних малюнків, що природно підтримують розвиток відчуття пульсації, темпу та музичного слуху. Дослідниця А. Полякова підкреслює, що ритмічний компонент музичного мистецтва є фундаментом для становлення музично-ритмічної культури, адже саме в молодшому шкільному віці діти найкраще засвоюють елементарні метроритмічні структури через рух, спів і слухання музики [3]. Особливості українських народних пісень – проста побудова, повторюваність ритмічних формул та інтонаційна спорідненість із мовленням – створюють сприятливі умови для розвитку ритмічних здібностей.

Значний потенціал народної музики у вихованні молодших школярів обґрунтовує А. Чернишова, наголошуючи, що дитячий фольклор має природну ритмічну організацію, яка формує емоційно-ціннісне ставлення до музики та стимулює музично-рухову активність. Завдяки поєднанню музики й слова ритм народних пісень легко

* © Парій Х. В., Водяна В. О.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

сприймається та відтворюється дітьми, що сприяє розвитку слухової уваги, координації рухів і здатності до ритмічної імпровізації [6].

Розуміння значення музично-ритмічної діяльності у шкільному віці також відображено у працях Л. Сбітневої, яка стверджує, що систематичне застосування ритмічних вправ, рухів під музику та співу з ритмічним супроводом формує в учнів здатність до синхронізації рухів із пульсацією музики, розвиває відчуття структури музичного твору та покращує загальну моторну координацію. Залучення народної пісні як ритмічного матеріалу відповідає природним потребам дитини у грі, русі й емоційному вираженні [4].

Водночас, О. Сбітнева підкреслює культурно-виховний потенціал народної музики та її здатність активно впливати не лише на естетичне, а й на емоційно-ціннісне становлення молодших школярів. Саме народні пісні, що мають виразні метроритмічні особливості, створюють оптимальні умови для взаємодії музики, руху та слова – основного триєдинства в музично-ритмічному вихованні [5].

Практичні аспекти ритмічного розвитку дітей докладно висвітлено у дослідженні Т. Адамович, де авторка аналізує значення музично-ритмічних рухів для становлення координації, темпоритмічної чутливості та моторної організованості. Вона зазначає, що вправи на основі народних пісень сприяють формуванню в учнів здатності відчувати музичний пульс, точно відтворювати ритмічні структури та поєднувати рухи зі звучанням музики. Це особливо важливо для молодшого шкільного віку, коли музично-рухова діяльність має максимальний розвивальний ефект [1].

Залучення української народної пісні як засобу ритмічного виховання підтримується також дослідженням Д. Мангер, яка наголошує, що народний пісенний матеріал удосконалює мовленнєву дикцію, розвиває артистичність і сприяє кращому засвоєнню інтонаційного та ритмічного малюнка. У поєднанні з рухами, хороводами, іграми та імпровізаціями народна пісня стає ефективним інструментом цілісного розвитку дитини [2].

Таким чином, українська народна пісня завдяки своїй природній метроритмічній структурі, доступності, емоційності та культурній значущості виступає надзвичайно ефективним педагогічним інструментом для ритмічного розвитку учнів молодшого шкільного віку. Вона сприяє формуванню музичного слуху, координації рухів, почуття темпу й пульсу, розвиває творчу активність і забезпечує емоційне залучення дітей у музично-освітній процес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адамович Т. І. Розвиток у дітей музично-ритмічних рухів засобами сучасних технік: кваліфікаційна робота. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6339/Мaгістерська%20робота%20Адамович%20Тетяни.pdf>.
2. Мангер Д. Г. Українська народна пісня як засіб естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку: кваліфікаційна робота. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9529/educ_2024_083.pdf.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3. Полякова А. С. Методика формування основ музично-ритмічної культури молодших школярів на уроках музичного мистецтва: автореф. дис. ... канд. пед. наук. НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/avtoref/D_26.053.08/aref_Polyakova.pdf.
4. Сбітнева Л. М. Методика музичного виховання : метод. рек. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. 58 с. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6589/Sbitneva.pdf>.
5. Сбітнева О. В. Розвиток традицій музично-естетичного виховання підростаючого покоління в Україні засобами хорового співу. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 1(105), 2023. С 152–162. URL: https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/download/657/626
6. Чернишова А. М. Використання українського дитячого музичного фольклору як ефективна умова естетичного виховання молодших школярів. *Перспективи та інновації науки*. № 2(7). С. 721–729. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/35971/>.

Пермінова А. С., Водяна В. О.*

**ВИРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ
ЖАРТІВЛИВИХ ТА ІГРОВИХ ПІСЕНЬ: МЕТОДИКА
ВИКОРИСТАННЯ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Актуальність дослідження виражальних засобів українських народних жартівливих та ігрових пісень зумовлена зростаючою потребою сучасної початкової освіти у використанні національного культурного ресурсу як важливого чинника розвитку особистості молодшого школяра. Українські народні пісні, особливо жартівливі й ігрові, є цінним педагогічним інструментом, адже поєднують музичність, образність, гумор та емоційність, що робить їх доступними, близькими й цікавими для дітей. У процесі їхнього опрацювання учні не лише розвивають мовлення, артистичність, ритмічність і творчу уяву, а й долучаються до традиційної культури, формують національну ідентичність та ціннісне ставлення до українського фольклору. В умовах Нової української школи, яка орієнтована на компетентнісний розвиток, інтегроване навчання і створення позитивного емоційного середовища, народні пісні набувають особливого значення. Вони сприяють формуванню комунікативних, соціальних та емоційно-ціннісних компетентностей, забезпечують природний перехід від гри до навчання, активізують пізнавальний інтерес і підвищують мотивацію. Тому дослідження специфіки виражальних засобів цих пісень і методики їх використання в початковій школі є важливим для підвищення ефективності освітнього процесу та збагачення його національним змістом.

Мета дослідження полягає у вивченні виражальних засобів українських народних жартівливих та ігрових пісень з метою визначення їх педагогічного потенціалу для використання на уроках у початковій школі.

* © **Пермінова А. С., Водяна В. О.**